

C.G.G. van Herk = Mathematicus + KNO-arts

R.M. Backus

Cornelis Gijsbert Gerardinus van Herk wordt op 5 april 1900 te Rotterdam geboren als zoon van een HBS-leraar wiskunde en boekhouden. Zijn moeder stamt uit een onderwijzersfamilie. Zijn beide broers studeren wis- en natuurkunde. Zijn oudste broer Adri wordt later hoogleraar plantenfysiologie in Amsterdam, zijn jongste broer Bert, observator aan de sterrenwacht te Leiden. Zijn zuster is docente verpleegkunde. Kees van Herk bezoekt de 2^e HBS te Amsterdam, alwaar hij medescholier B.L. van der Waerden leert kennen. Beiden verdiepen zich al in de beginselen der wiskundige analyse ‘...van der Waerden toonde zich toen reeds verre mijn meerdere, in inzicht en vooral in de snelheid van oordeel...’

In de zomer van 1917 behaalt Kees van Herk het eindexamen HBS en in het najaar begint hij met de studie geneeskunde in Amsterdam. Twee maanden na zijn eindexamen HBS slaagt hij voor de propedeuse geneeskunde. Hij voelt zich aangetrokken tot het beroep van arts en vooral biologische problemen in het algemeen, maar ook zou hij wel wis- en natuurkunde willen studeren. Hij ambieert echter het beroep van leraar wiskunde niet. Tijdens zijn medische studie volgt hij tevens enkele jaren colleges wijsbegeerte en wiskunde en in begin 1923 wordt het artsexamen afgelegd.

Vrijwel meteen daarna begint hij zijn opleiding tot KNO-arts bij prof. H. Burger in het Binnengasthuis te Amsterdam waarbij hij al in 1924 lid wordt van de KNO-Vereniging. Als assistent probeert hij nog een graad in de wis- en natuurkunde te behalen hetgeen echter door tijdgebrek voor de natuurkundepractica mislukt. Uit die tijd stamt ook zijn vriendschap met P.H.G. van Gilse, de latere hoogleraar KNO te Leiden.

December 1925 rondt hij zijn KNO-opleiding af en vestigt hij zich in Apeldoorn waar hij bijna 26 jaar als KNO-arts zal praktiseren. In 1926 vestigt zich er ook P.A. van der Hoeven, KNO-arts/narcotiseur. Van Herk is er onder andere consulent aan het sanatorium Berg & Bosch en later, wanneer dit naar Bilthoven wordt verplaatst aan het sanatorium Sonnevandek te Harderwijk. Hoewel de medische praktijk enkele bijzondere natuurkundige problemen bij hem wakker maakt is de afstand tussen de praktische geneeskunde en de exacte wetenschap te groot om tot echte resultaten te leiden. In 1930 huwt hij met Johanna van Driem. Na de oorlog ontvangt hij een uitnodiging om in de wiskunde te gaan promoveren en in maart 1949 gaat hij, naast de uitoefening van zijn KNO-praktijk, verder met de studie wis- en natuurkunde. Reeds in juli hetzelfde jaar wordt het kandidaats examen afgelegd en in juli 1950 behaalt hij *cum laude* het doctoraal examen met als hoofdvak wiskunde. De bijvakken zijn mechanica en geschiedenis der natuurwetenschappen. Al in september 1949 wordt hij aangesteld als parttime medewerker bij het Mathematisch Centrum Amsterdam.

In 1951 draagt hij zijn KNO-praktijk in Apeldoorn over en promoveert in hetzelfde jaar *cum laude* op het proefschrift: ‘*A class of completely monotonic functions*’. Promotor is prof.dr. B.L. van der Waerden, zijn vroegere vriend van de middelbare school. De Voorzitter van de KNO-Vereniging meldt op 27 mei 1951 vol trots deze uitzonderlijke promotie tijdens de 88ste wetenschappelijke vergadering te Leiden, de Secretaris vermeldt het zorgvuldig in de notulen.

In 1952 wordt van Herk benoemd tot hoogleraar wiskunde, in het bijzonder de statistiek, aan de Landbouwhogeschool in Bogor (het voormalige *Buitenzorg*) op Java, Indonesië. In 1955

komt hij terug naar Nederland en hij hervat zijn werk op het Mathematisch Centrum. Zijn vrouw is dan ernstig ziek en zij overlijdt in 1958. In 1960 hertrouwt hij met Adri C. Nieuwenhuijse, KNO-arts te Zutphen, die hij reeds eind dertiger jaren heeft leren kennen en die chef de clinique was bij zijn vriend, professor van Gilse in Leiden. In 1964 wordt hij nog benoemd tot lector in St. Andrews, Schotland. Dan wordt hij echter ziek en keert hij in 1967 terug naar Nederland, waar hij tot aan zijn dood in 1982 in Warnsveld woont. Adri van Herk-Nieuwenhuijse (gl 1940) overlijdt in 2000 in de leeftijd van 90 jaar.

Kees van Herk is de enige Mathematicus/KNO-arts die de Vereniging heeft gekend en zal waarschijnlijk ook wel de enige blijven. Als arts en briljant wiskundige heeft hij zich tijdens zijn praktijk meermalen verdiept in epidemiologische en medisch-statistische vraagstukken. Het studieonderdeel **Medische Statistiek** bestond toen nog helemaal niet. Zijn angst om uiteindelijk wiskundeleraar te worden leek ongegrond. Iemand van zijn kaliber had gemakkelijk een andere werkkring gevonden, hetgeen uiteindelijk ook uit zijn carrière is gebleken.

Er zullen niet veel KNO-artsen meer cum laude in de wiskunde promoveren.

C.G.G. van Herk (± 30 jaar)

STELLING I.

Zolang men onder wiskunde geen complex van wetenschappen wil verstaan, moet wiskunde opgevat worden als onderzoek van het aftelbare oneindige. Aan de heuristische waarde van het bekijken van aanschouwelijke continua doet deze zienswijze geen afbreuk. De continua kunnen dan echter niet als puntenverzamelingen worden beschouwd.

(Een kopie van de overige 25 stellingen kan bij het KNO-Secretariaat worden aangevraagd. Er kan géén uitleg over worden gegeven, noch kunnen er vragen over worden gesteld.)

Met dank aan A. van Herk en G.A. de Jonge, voor het verstrekken van de biografische gegevens over hun vader.